

balel

عائله و جمعيت

O'qish va Yashash

15

сон

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ •

• Баҳоси эркин нархда •

— Кўча-кўйда «вой, Зубайдаҳон, яхши юрибсизми» деб аҳвол сўрашади (3-бет).

Наманган шаҳрида Республика Болалар жамғармаси, Наманган вилоят ҳокимлиги, Халқ демократик партияси вилоят кенгаши ҳамкорлигида етим болалар, ота-онаси қаровсиз қолган болаларни қариндош-уруғларининг қўлида, оилада тарбиялаш муаммосига бағишланган республика семинари бўлиб ўтди.

Семинарни вилоят ҳокимининг ўринбосари Д. Дадажонова кириш нўқти билан очди. У киши мамлакатимизда келажак авлодни комил инсонлар қилиб тарбиялашга улкан эътибор берилаётганлиги, авлодимиз соғлам ўсиши йўлида катта ишлар амалга оширилаётганлигини айтди. Вилоят ҳокимлиги буйўлдаги барча хайрли ишларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашини билдирди.

Семинарда Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси раиси И. Юсупова маъруза қилди. У киши Ўзбекистон Республикаси дўлат ва жамоат ташкилотлари, жумладан Болалар жамғармаси болаларни ҳимоя қилиш борасида олиб бораётган ишлар ҳақида мулоҳаза юритди.

Кенгашда, шунингдек, Ўзбекистон ХДП вилоят кенгаши биринчи котиби А. Фаёзов,

ЖАМҒАРМА ФАОЛИЯТИДАН

Болалар жамғармаси Наманган вилоят бўлими раиси Н. Рязанцова, педагогика фанлари доктори, профессор А. Минавваров, Наманган шаҳар ҳокимининг ўринбосари Д. Зоҳидова

вилоят хотин-қизлар кўмитаси раиси Д. Аҳмедова ва бошқалар етим болалар, ота-онаси қаровсиз болалар тарбияси билан боғлиқ муаммолар ва шу йўналишда амалга оширилаётган ишлар ҳақидаги фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

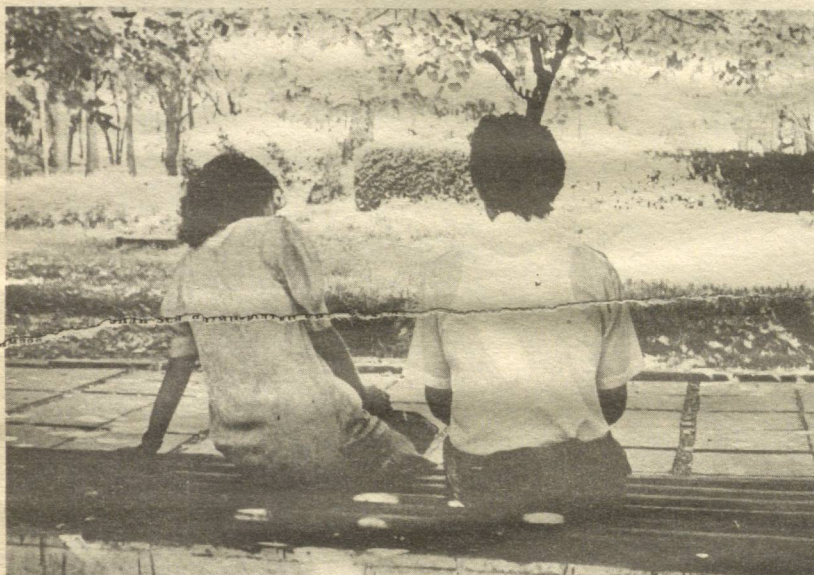
Семинарда етим болалар, ота-онасиз қаровсиз қолган болаларни оилада тарбиялаш бўйича шарқда тўплаган улкан тажриба, аجدодларимизнинг ушбу борадаги тажрибасини ижодий ўзлаштириш юзасидан Болалар жамғармаси Наманган вилоят бўлимида қўйилган илк қадамлар ҳақида батафсил фикр алмашиб олинди. Бола оилада тарбияланиши керак, унинг қалби хонадон соҳиблари берадиган оилавий меҳр руҳини бошқа ҳеч жойдан топиши мушкул деган фикр ҳар бир маърузачи нутқининг ўқ илдизи бўлди.

Ингилиш сўнггида етим болалар ва ота-она қаровсиз қолган болаларга уй хизмати кўрсатиш — "Менинг уйим-чирогим менинг" дастури қабул қилинди.

Сиз ушбу семинар ҳақида батафсил материални газетамизнинг кейинги сонига ўқийсиз.

ФУРҚАТ — АЙРИЛИҚ ДЕГАНИ

Биз жуда шеърсевар, Ғафур Ғулом деб исм берган. Ўзига Фурқат деган тахаллус, демакки, шонсевар халқимиз. Энди уни Ғафур Ғулом танлаган. Бу тасаввуфий Биргина исботи шуки, кейинги "фалончиев" деб ёзишга маънода фироқ, яъни айрилиқ, ўн йилларда машҳур мажбурмиз. Ҳатто Зафар ҳижрон маъносини беради. шонрларимиз исми ё Диёр деган шоир номи билан Тасаввуфда инсон тахаллусини болаларимизга "Зафардиёр" деб исм қўйганлар ҳам йўқ эмас. туғилганидан Худодан айри исм қилиб қўйиш кучайди. Бу тушади, ундан айрилади, бир бир зўр анъанага айланди Тўғри, асли икки отдан умрда фироқда яшайди, деган ҳисоб. Лекин бу борада ҳам ташкил топган талайгина ақида бор. Шоир шу маънода айрим тушунмовчиликлар қўшма исмларимиз бор. бу сўзни ўзига тахаллус қилиб бор. Лекин "Ғафур" билан "Ғулом" олган. Бу мисол барча ёки "Зафар" билан "Диёр" тахаллусларни ҳам исм қилиб бирга келадиган қўшма исмлар бўлмаган-да! қўявериш нонақбул боласига Абдуғафур деб исм эканлигини кўрсатади. қўйса, бўлади. Лекин баъзилар Машҳур шоиримиз СУЛТОНМУРОД ОЛИМ тўлиқ қилиб фарзандига Зокиржон Холмуҳаммад ўғли

"МЕНИНГ ОИЛАМ БОР ЭДИ!"

— Қачон боришди... уйин-гиздагилар?— оҳиста шивирладинг ердан кўз узмай.

Мен бир муддат жимиб қолдим. Сўнг:

— Барибир сиз томондагилар кўнмаса керак. Негаки...

Ғапимни тугата олмадим. Қайноқ бармоқларинг титроқ лабларинга босилди. Сенинг бармоқларинг титради.

— Керакмас! Гапирман! Ҳаммасини биларман,— дединг кўзларингга тикилиб.

Орага сукунат чўкди. Сигарет тутатдим. Иккимиз ҳам кўкжитир тутунга термулиб қолдик. Яна шивирладинг:

— Менга ишонинг, сиз билан ўтган гаплар ҳақида

ҳеч ким оғиз очмайди.

"О, нақадар бағрикенглик! Наҳот мен шунчалар ишончага лойиқ бўлсам? Бу қандай ҳол — бахтли ёки тасодифи?.."

Кўп ўтмай, қўнғироқ қилдинг.

— Биласизми,— дединг гап орасида,— бу кеча тушимда сиз мени қаттиқ ранжитибсиз, мен роса йиғлабман. Айтишди-ку, аёлларнинг тушлари аксинча келади, деб...

Сен тушингда йиғлабсан, мен эса... неча ойдирки ўнгимда йиғлаб юрибман. Ҳа, тушингнинг акси бўлди, сен эмас, мен йиғлаётирман:

Алам ўти ичра дил ёниб, Оҳлар чекиб, титраб, тўғғониб,

Тун аржида ногоҳ

уйғониб
Кундузими қўмсаб
йиғларман!

Ҳилолдайин эзма қош

ўшал,
Тўлин ойдек париваш
ўшал,

Қуёш мисол чўғ-оташ
ўшал

Гулюзимни қўмсаб
йиғларман!

Ғамларимни япроқдек

тўкиб,
Гоҳ мағруру, гоҳ тиз
чўкиб,

Фалак томон тунлар кўз
тикиб

Юлдузими қўмсаб
йиғларман!..

Етти кун

ЎТА САБРИ ЭКАН

Мухбиримиз Тошкент жамғарма банкларидан бирига 1992 йилда 16 (ўн олти) минг сўм пул қўйган, эндиликда шунини олиш учун кетаётган бир жанобни учратиб қолди. Жанобнинг таъкидлашича, бу пулга ўша вақтда яхшигина енгил машина олса бўларди.

МОЛБОЗОР ОЧИЛДИ

Жиззах вилояти Пахтакор туманининг "Самарқанд" давлат хўжалиги фуқароларига яна бир қулайлик яратилди. Хўжаликда молбозор очилди. Энди бозорчилар туман марказига қатнаб қарсон бўлишмайди.

ОТАХОННИНГ ҲИММАТИ

Нишон туманига қарашли "Дўстлик" жамоа хўжалигида Хушвақт ота Овлоқуловнинг савий-ҳаракатлари туфайли яратилган 30 гектар бог ҳосилга кеп қолди. Хушвақт ота эндиликда боғни хўжалик меҳнаткашлари дам олиб, ҳордиқ чиқарадиган оромгоҳга айлантириш орзусида юрибди.

"ЎЛФАТ"ЛАР ТЕРГОВ БЕРМОҚДА

Юнусобод тумани 13-мавзесида уч шахс спиртли ичимлик ичган ҳолда катта йўл ёқасида ўтирганида гумонсираб текширилган эди. Уларнинг ёнидан тўпонача еттита жанговар ўқи билан, ўқотар ва совуқ қуроллардан ҳимоя қилувчи махсус кийим, ҳамда хорижий давлатлардан бирида ишлаб чиқарилган электрошок топилди. Маст ҳолатда ушланган бу уч "ўлфат" устидан ҳозирда тергов ишлари бормоқда.

ТУШЛИККА ҲАМ ҚУРУҚ ЧИҚМАДИ

Миконд заводининг ишчиси тушликка кетидан олдин узоқ ўйланди. Охири уйига бориб овқатланишга қарор қилди. Яна қуруқ кетмаслигини ҳам режалаштириб қўйди. Режасига кўра 78 та биллур идишни олиб кетаётганида милиция ходимлари томонидан қўлга олинди.

УЧРАШУВ

Яқинда "Оила ва жамият" ҳафталигининг ижодий ходимлари Тошкент молия олийгоҳи ҳисоб-иқтисод факультети талабаларининг меҳмони бўлди.

Учрашув қизиқарли ва сермазмун ўтди. Гоҳ-гоҳида турли мавзудаги қавол-жавоблар орасида Санобар Фахриддинова ҳамда Салим Ашурларнинг ("Саодат" журнали) шеърлари ҳам янграб турди. Таҳририят ушбу учрашув ташкилотчиларига ўз миннатдорчилигини билдириб, факультет талаба ва ўқитувчиларининг ўқиш ҳамда ишига омад тилади.

ЎЗ МУХБИРИМИЗ ВА ИИВ МАТБУОТ МАРКАЗИ
ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

Тўйинг арафасида охириги марта учрашдик. Бу — чин маънодаги хайрлашув эди. Сенинг киприкларинг томчилардан эгилди, менинг юрагим аламлардан эзилди.

— Тўхтатишининг иложи йўқми?— сўредим.

Анча вақт сўзсиз ўтирдик. Кейин:

— Сизга таъна қилмоқчи эмасман, лекин...— кўзингдан сизган ёшни артди, давом этдинг, — лекин бир оғиз сўзингизни бир йилдан ортиқ кутдим. Сиз эса... сиз эса кўпинча ҳатто ширин сўзни ҳам ажрдингиз. Икки ой олдинги ранжитишингиз... Лоақал телефнда бўлса ҳам узрхоҳлик қилишини

МЕНИНГ ОИЛАМ БОР
ЭДИ!!

Дилмурод САЙИИД

Кўнгирикча энди қўлим чўзилган эдики, лавҳа-огоҳлантиришга кўзим тушиб қолди: «Кўнгирикча чалманг, бола ухляпти». Бир зум тарадудланиб тургач, аста эшикни тақиллатдим. Ичкаридан қадам товушлари эшитилди. Эшик очилди. Остонада... «Зубайда» турарди. Ўша-ўша. — қорамғиз, қоракўз, табассуми маънос «Зубайда»...

Ичкарига киргач, суҳбатга чоғланиб, бир пиела чой ичдик е ичмадик, уч-тўрт яшар қизалоқ кўзларини ишқалаб, кириб келди. «Оббо, барибир уйғотиб юборибман-да» — хаелимдан кечгани шу бўлди.

— Зарина, меҳмон билан саломлашмайсанми? — деди Дилором опа (суҳбатдошим ким эканлигини фаҳмлагандирсиз) қизалоқни бағрига босаркан. — Бу уйқучи кичкина қизим, опаси ҳам бор, Полина.

— Қизларингизга исмларини ўзингиз қўйганмисиз?

— Заринага исмини холам қўйганлар, Полинага мен. Полина Виардо деган машҳур француз актрисаси бўлган, эшитгандирсиз? Полина анча улғайиб қолди, 14 га қиярпти. Яхшигина расм чизади, бирикки филмларда ҳам қатнашди. Яқинда «Исмоил ал-Бухорий» филмида Бухорийнинг укаси ролида суратга тушди.

— Укаси?

— Ҳа, нима бўпти? Озгина кўринишини ўзгартирдик, туппа-тузук, хушбичим йигитчага айланди-қолди. Ўзим Бухорийнинг онасини ўйнашман. Филмнинг бир қисмини ўтган йили кузда оландик, икки-уч ҳафтадан сўнг давом эттириш учун Бойсунга кетамиз.

— «Тақдир эшиги» деган янги филмда ҳам қатнашмисиз?

— «Тақдир эшиги»ни ўзбекча ва русча кўринишларини олдик. Ўзбекчада Тошкентда, Санъат саройида илк кўрикдан ўтди, русчасини Москвада. Кино уйда намойиш этдик. Кўпчиликка маъқул келган кўринадди. Театрда Гавҳар опа, Жамшид акалар яхши ўйнашган, асар ҳам мевага жуда еҳқанди. Шароф Бошбеков ўзи зўр эсадилар-ку?!

— Яна ким зўр эсади... еки езган?

— Абдулла Қодирий.

— Китоб жавониниғизда кўпроқ гарб адбларининг китоблари терилган. Фолкнер, Драйзер, Кафка, Брэдли...

— Ўзим қизиқаман, хўжайиним ҳам кўп ўқийди.

— Турмуш ўртоғингиз кино соҳасида ишлайдиларми?

— Йўқ, у киши шифокор, тиббиёт фанлари номзоди.

— Қандай танишгансизлар?

— Ўзлари шифокор бўлсалар ҳам, кинога жуда қизиқадилар. ВГИК — Москвадаги кино институтида ўқиб юганимда кўп келардилар, талаба йигитлардан оғайнилари бор эди.

кўнглимни кўтарган чин мухлислар ҳам бўлди. Нафақат Ўзбекистон, балки бошқа юртлар — Россия, Грузиядан, турли тоифадаги одамлар, ҳатто маҳбуслардан ҳам хат олардим.

— Хотираиғизда қолган бирор мактубни айта olasизми?

— Барнауллик бир кекса кишининг хатини ҳеч унутма олмайман. У рафиқаси билан фарзандларини оқ юиб, оқ тараб, воёга етказибди, уйли-жойли қилибди, улар эса кексайганда чол-кампирини елғиз қолдиришибди. «Газетада онангиздан еш ажралганингиз ҳақида езишган экан. Биласизми, гарчи фарзандларимиз бўлса-да, биз ҳам сиздек елғизлик, етимлик ҳисси билан яшаймиз», деб езганди у.

— Кечирасиз, гап билан бўлиб, ота-онангиз, онангиз ҳақида сўрамабман ҳам.

— Отам, худога шукур, ҳаётлар.

менинг 15 та «болам» бўлади. Болалар ҳам шу Талисафед еки қўшни Ҳовлинав қишлоғидан. Шу «болаларим»нинг оналари билан гаплашиб ўтираман, шеваларини, юриш-туришларини, одатларини ўрганаман. Филм табиий чиқсин дейман-да! Кайфиятимиз яхши бўлгани учунми, икки ҳафтадаёқ олдик-қўйдик.

— Дилором опа, шу меҳнатингиз учун қанча ҳақ олсангиз?

— Ҳар йил. Шартлашамиз, устига-устак пул қадрсизланиши деган гап бор. Аниқ айтишим қийин.

— Тахминан-да.

— Ўтган йили кузда суратга олинадиган бир куним 90 минг турарди.

— Емонмас.

— Шуниси ҳам борки, бир филмда суратга тушгач, бир-икки йиллаб ишсиз, бўш юришимиз мумкин.

— Киноактёрларимизни чет эллик

Дилором Қамбарова:

ТАЛИСАФЕДДА ЎН БЕШ БОЛАМ БОР

Шулар орқали танишганмиз.

— Москвада ўқишни сизга ким тавсия этган? Менимча, кино институтида таҳсил олиш ҳаммага ҳам насиб етавермас керак?

— Мактабни тамомлаб, икки йил «Ўзбекфилм» қошидаги киноактёрлар студиясида ишладим. Унгача бир қанча филмларда суратга тушиб, анча кўзга кўриниб қолган эдим. Шу алфоз юравершим мумкин эди. Наталья Аринбасарова деган актриса бор, «Биринчи муаллим»да ўйнаган қиз-да, шу «ўқишга кир, қуруқ рол ўйнаб юрган билан ҳеч нимага эришолмайсан» деб маслаҳат берди. Хуллас, Москвага бориб, ВГИКда ўқишга, Сергей Герасимовдай режиссер қўлида таълим олишга муваффақ бўлдим. Ўқим мобайнида «Мосфилм», Горкий, Свердловск киностудияларида суратга тушдим. «Имконият», «Ой тугилган тунда», «XX аср қароқчилари»...

— Айтганча, шу «XX аср қароқчилари» филмида дам сув остида сузасиз, дам олингувларда қатнашасиз. Қардан ўргангансиз?

— Учрашувларда энг кўп бериладиган савол — шу. Бунчалик яхши сузишни қардан ўргангансиз, дорда юришдан қўрқмаганмисиз, ўзингизни минорадан қандай ташлагансиз ва ҳоказо. Булар кионинг яширин сирлари. Баъзан ўзингиз ўйнайсиз, баъзида қўлидан шундай иш келадиган одам ўрнингизни босади.

— Минорадан ташлаш деб, «Оловли йўллар»даги ролингизни айтасиз-да? Кўпчилик сизни ҳамон шу рол билан еслайд.

— Еслаш ҳам гапми, ҳозиргача кўча-куйда қўриб, таниб қолишса, «вой, Зубайдахо, яхши юрибсизми» деб ҳол-аҳвол сўрашади. Бу ҳам майли, мени кўргач, «ис, сиз тирикмисиз» деб кўзларига ишонамаганлар ҳам бўлган.

— Ҳар хил миш-мишларни мен ҳам эшитганман. Лекин ўзингиз ҳам батыз пайтлар умуман кўринмай кетардингиз-да!

— Полина туғилганда уч йил, Заринадан сўнг икки йил таъаффус бўлди. Бу табиий ҳол-ку, тўғрими?

— Албатта.

— Бўлмагур гапларга эътибор қилмай, мактуб йўллаб, сим қоқиб,

Онамдан эрта жудо бўлганман. Вафот этганларида 16 ешда эдим. Онам фарғоналик эдилар, отам Андижондан. Тошкентда тиббиёт институтида ўқиб юриб, танишишган. Ўқишни битириб, Марғилонга йўлланма олишган. Мен Марғилонда туғилганман. Акам, синглим бор. Кейинчалик Тошкентга кўчиб келдик.

— Биринчи филмга қачон тушгансиз?

— 14 ешимда. Оқтош яқинидаги Хондойлик деган ерда лагерда эдим. Али Ҳамроев бошчилигидаги киночилар бориб қолишган. Кинода ўзимни синаб кўришни таклиф етипти. Бир нима чиқишига ҳеч ишонмасдим, жуда уятчан эдим-да! Тасодифми, бахтимми, ҳаммаси кўнгиладигедек бўлди.

— «Темир хотин», «Шариф ва Маъриф»да қишлоқ аёлини ўйнайсиз. Бу сиз учун қийин эмасми? Ҳар ҳолда...

— Қишлоқ аёлларини ўйнаш мен учун янгилик эмас. «Шариф ва Маъриф»ни суратга олиш учун Бухородаги Талисафед қишлоғига бордик. Одамлари бирам содда, бирам очикқўнғил! Уйларига тинмай меҳмондорчиликка қақришади, филм суратга олинадиган майдонга келамиз, «йўқ» деганимизга қўймай, дарров дастурхон езишади. Филм бўйича

ҳамкасблари билан таққослаб, савия пастигида, адабиёт, санъатни юзакни тушунишда айблайдиганлар ҳам топилади.

— Агар актёр, айниқса киноактёр ақлли, теран фикрловчи одам бўлмаса, бу дарров кўзга ташланади. Бошқа соҳани билмадим-у, кинода бундай ҳолни яшириш мумкин эмас. Ўзбек актёрларига келсак, уларнинг кўпчилиги ҳақиқий зиёли одамлар. Масалан, Шухрат Эргашев, Бахтиёр Зокиров... Ҳожинакбар Нурматов-чи? Адабиётни, айниқса шеърятни жондидан яхши кўрадиган инсон.

— Машҳур одамларнинг фарзандлари бошқа болалардан қандайдир ажралиб турадилар. Ота-оналари ҳам уларни «папа»лаб ўстиришади, эркин ўсишларига йўл қўйишмайди. Албатта, бу фикрни ҳамма машҳур оналарга нисбатан нисбатанмоқчи эмасман. Фарзанд тарбиясида сиз қандай йўл тутасиз?

— «Қуш уясида кўрганини қилади» дейишади. Доим аямнинг тарбияларини еслайман. Қизларни эркалайман ҳам, керак бўлса урушаман ҳам. Бироқ, фарзандларим чин дилдан севишимни билишади. Бу — энг муҳими. Ўз уйда меҳр, севи кўрмаган фарзанд ҳеч қачон етук инсон бўлиб етишолмайди.

Азиз АБДУВАЛИ суҳбатлашди

Дилором ҚАМБАРОВА ониси билан

Биз бундан олдинги мулоҳазаларимизда борлиқнинг ва Одам Ато билан Момо Ҳавонинг яралишидаги баъзи мўъжизалар тўғрисида сўз юритдик. Ҳукувчиға тушунарли бўлиши учун инсоний рух ва рух мақомлари борасида ҳам қадимий манбааларга суяниб соддарок бўлсада мулоҳазалар билдирмоқчимиз.

Эсланг: Одам Атонинг танлари тупроқдан яралганда ҳали жонсиз эди. Рухга «кири» деган фармон бўлди. Рух кўз орқали танга кирди. Яъни Одам Атомизмининг жисмига жон

орқали суриб олади. Насафий жигарнинг озиқланишини дарахтга қиёслаб «рухнинг биринчи фасли ўсимликка хос», деган фалсафани илгари суради. Дарахт кўкка қараб ўсса-да, қуввати ерда. Ердан кўкка қараб интилган нарасада камолот мавжуд. Рухнинг биринчи мақоми жигарда эканлигида ҳам мўъжиза бор. Насафий яна давом этиб: «Бўтқа жигарда қайта қоришгач, юрак қабул қилиб олади. Юракнинг бўтқани истеъмол қилиши ҳайвонга хос. Юракда уйғонган рухнинг фасли ҳам ҳайвонийдир. Жон аввал

иштирокчиларини кизиктирган яна бир нараса инсоний рух, яъни олий мақомга эришган рухдир. Шариат улуғлари: тақдирда би-тилган нарсани ўзгартириб бўлмайди, десалар, ҳақиқат истовчилар: зеро, рух мақомга муҳтож эмас экан, мақомига ҳам муҳтож эмас, дейдилар. Сўфийлар: Солиқ, яъни йўл истовчи, шариатдан тариқатга, тариқатдан маърифатга, маърифатдан ҳақиқат мақомига кўтарилган сайин рух ҳам баробар кўтарилиб боради. Зотан, Солиқ мақоми рухнинг мақоми, рухнинг мақоми Солиқ

бўлгани каби, учга бирлик шаклидадир. Қачонки, инсоний рух жисмга сингач, инсон менлигидан, яъни манманлигидан ажраб оламга сингади. Унинг борлигида Аллоҳдан бўлак ҳеч нараса қолмайди. Зотан, бизнинг гам, ташвишдан иборат бир лаҳзалик ҳаётимиз абадиёт олдида заррача ҳам аҳамият, касб этмайди. Абадиёт эса Аллоҳ зикридагина мавжуд. Чунки, Инсоннинг ҳар бир қилажак иши, у истайдими, йўқми, Аллоҳ номила бошланиб, Аллоҳ номила якун топажак. Инсоний рух, ҳақ-ҳақиқатга

ботиний нарсаларга бефарқ қарайди. Лекин елгиз кўз билан кўриб, ақл билан мушоҳада қилиб ҳаромдан сақланиб бўлмайди. Фақат илоҳий кечинмаларнинг бутун вужудга таъсири натижасида ҳаромдан сақланиш мумкин. Бунинг учун инсон ўзалигидан, менлигидан кечмоғи лозим.

Солиқ кишилар аввало қалбни поклашга, яъни, ҳар хил ноўй ҳаёлларга берилиш, кишига иснод келтирувчи ишлардан тийилишга ҳаракат қилишган. Аслида, покиза инсоннинг руҳи ҳам покизадир. Кўнгилга келган ноўрин гап, ўз вақтида қувилмаса, миёга таъсир қилади, оқибатида тил ҳаракатга келади. Бундан фақат дил озор чекади, руҳда нохушлик уйғонади. Кўришиб турибдики, қилинажак яхши, ёки ёмон амал ҳам аввал дилга, сўнгра руҳга таъсир этади. Бу мулоҳазалардан мақсад шуки, инсонни бошқарувчи ягона куч мавжудлигини эслатиб қўйишдир. Аллоҳ барча нарсани кўргувчи, эшитувчи ва вазо-ю мукофотини бергувчидир. Аллоҳга имон келтирган одам гуноҳ қилишдан қўрқади, ҳаромдан ҳазар қилади, ҳалолга ендашади. Ҳалоллик инсонийликнинг дебчасидир. Яна ҳам Аллоҳ билгувчи.

Юсуф ХУДОЙҚУЛ

ИНСОНИЙ РУХ КИМГА НАСИБ ЭТАДИ?

кирди. Тан аъзолари ҳаракатга келди. Орифлар: «Кўз-дераза, ундан рух оламини кўради» дейишади. Демак, рух-жон, жонсиз жисм ўлик. Теварак-атрофимизни ўраб турган ҳаракатдаги барча нарасада рух мавжуд. Энг асосийси рух ҳам ўз навбатида улғаяди, ўсади, соддарок қилиб айтганда камол топади. Туйғулар олами шу қадар уммонки, баъзан киши дунёга не учун келди-ю, не учун кетди, уни қайси куч бошқарди, англамай ўтади. Чунки, ташқи олам гўзаллиги ўткинчи, мастона кўнгил алданиши табиий, ботиний гўзаллик абадий, лекин унинг сир асроридан зокиф бўлиш ҳаммага насиб этавермайди. Табиатда нимаики яралган бўлса кишилик жамиятига икки хил таъсир билдиради. Масалан: Оддий гулнинг яхшилиги барк уриб очилганида эмас, балки зоҳирий гўзаллиқнинг умри қисқа эканлигини англашиб туришида. Унинг ёмонлиги ўткинчи гўзаллиқ киши умрини боғлаб қўйишида. Ташқи гўзаллик қалбда ҳиссиёт уйғотади, ақл мушоҳада қилиб жисмга сингдиради. Агар ақл мушоҳада қилса-ю, қалб ҳис қилмаса жисмга сингмайди. Юқоридagi ҳолатлар рух мақомини белгилловчидир.

Х-ХII асрларда Ислон уламолари орасида «Инсонда неча рух мавжуд?» борасида йиллаб баҳслар уюштирилган. Шариат улуғлари инсон жисмига рух янги соғилган сигир сутидаги қаймоқдек кириб келади ва унда манзил топади, дейишса, «Ҳақиқат истовчилар» мактабининг шайхлари: Инсон руҳи танада ва ундан ташқарида ҳам мавжуд. Чунки, у мақомга муҳтож эмас, дейдилар. Улар инсонда тўртта, баъзан бешта рух мавжудлигини ҳам инкор этмайдилар. Тасаввуф орифлари: Танга рух жон бўлиб киради, у ягона. Лекин улғайиш мақомлари мавжуд, дейдилар. Насафий «Зубдат ул-хақоик» асарида ёзади: «Гўдак ҳомилалик даврида тўла шакл-шамойилини олгач, илк марта овқатга эктиёж сезади. Унинг биринчи овқати тўрт унсур (балғам, сафро, қон, савдо)нинг қоришиб, ички ҳароратда қайнаб пишишидан ҳосил бўлган бўтқадир. Бўтқани биринчи навбатда жигар махсус найчалар

жигарда уйғонди, жигар ўнг томонда, сўнг юракда, юрак чап томонда, рухнинг мақоми ҳам поғонама-поғона, яъни юксакка қараб кўтарилиб боради. Юракда бўтқа қайта қоришгач, ўз навбатида миёга узатади. Миё қабул қилгач яна қайта қоришади ва миё орқали бошқа барча аъзоларга етиб боради. Шу тариқа жисмда жон тўла намоён бўлади» дейди. Миё тақсимотидаги ўзига хослик, барча аъзоларга бирдек назар натижаси рухнинг миёдаги фасли қалбийдир деб таъинтиради Насафий. Эътибор берган бўлсангиз, гўдак ички аъзосидаги тўрт унсур қоришмасида рух мавжуд. Рухнинг илк мақоми жигарда, сўнг юракда, лекин жигар ва юрак қолган бошқа аъзоларга ҳаёт бағишлашга қодир эмас, гарчи тирикликнинг бошланғич нуктаси уларда бўлса-да. Тан ҳаракатининг бош мезони миёда. Эсланг: Момо Ҳавони Одам Атонинг чап ен қобирғасидан яратди. Сўфийлар: «Шундай қилинмаганда аёл эркак учун жондек азиз бўлмасди» дей изоҳ беришади. Демак, наботот ва ҳайвонотга меҳримиз рух мақомидан экан.

«Инсонда рух неча?» баҳси

мақомидир. Инсоний қомиллик ботиний тарбият билан эришилгандек, рухнинг тарбияти-ла инсоний рухга ҳам эришилажак, дейдилар. Эсланг: Куръони каримда: «Бандамдан ҳаракат, мендан баракат» каби оят мавжуд. Демак, барча нарасага ҳаракат ила етишмоқ мумкин.

Инсон шакл-шамойили, ҳулқ-атворининг ҳолати рух мақоми таъсири натижасидир. Соддарок қилиб айтганда, танда ҳайвоний рух таъсири куч-лироқ бўлса ҳулқ-атворда намоён бўлади. ҳалқда: «Бу одам тўтри таек», ёки: «Бу одам эмас», ёки: «Бу тилли одам» каби нақлларнинг мавжудлиги бежиз эмас. Рухнинг бошланғич фасллари, тан аъзолари бўғинларида

эришмоқ барчага ҳам насиб этавермайди. Инсон учун яралган нарсаларда ҳалол ва ҳаром мавжуд. Уларни кўз билан кўриш, ақл билан англаш зоҳирий, аммо таъм билиш, сезиш, ҳис қилиш, қалбдан англаш, кўнгил хоҳиши каби илоҳий кечинмалар ҳам мавжудки, кўпинча инсон

Ўтмишдан сабоқ

СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУР ҲИКОЯТИ

Бир кун падали бузрукворимиз — Амир Тарағой баҳодир кўп қўйларни менга бериб, Самарқанд бозорига савдога йўллади. Қўйларнинг ҳаммасини минг олтинга сотиб, пулларни белга боғлаб сайр қилиб юрур эдим. Бир ерда хушовоз қаландар одамларга сўзлаб тургон экан: қўлида қоғоз — шеър битилган, у дер эди:

— Шу ёзувнинг қадрига етиб, ким минг олтинга олса, дуненинг охирига етади...

Ҳикматини жўшиб, минг олтинни қаландарга тутқаздим. У менга тикилиб турди-да, сўнг насл-насабимни сўради. Айтдим. Сўнг тайин қилди:

— Отанг олдиға борғил, бунотанг олдида ўқи, борғунча очма...

Қоғозни келтириб, падали бузрукворга бердим. Очиб ўқидилар. Форсча рубойи экан — маъноси қуйидагича: зулм билан дунёда ном қолдириб бўлмайди. Жамшид, Сулаймон, Искандарлар ўтиб кетди, навбат сенга ҳам етиши тайин. Дунёга келдингми яхшилик билан ном қолдир...

Рубойининг муаллифи — ўшар қаландар-аллома шоир Камол Хўжандий эркан. Ул зотни падали бузрукворимиз кўп ҳурмат қилар эрканлар.

— Баракалло, ўғлим, кўп доно ишга олтинларни сарф этибсан. Энди, минг олтинга олгон ушбу ҳикматга қатъий руюя қилмоқ лозимдур...

Падали бузрукворнинг айтқонларини бош устида тутдим.

СУПРАДАГИ СИРЛАР

Ўзбекона эъзоли удумларимиздан бири ҳар бир хонадон риску-рузи бошланишининг асосий воситаси бўлиши супра ва у билан боғлиқ расм-русумлар ҳисобланади. Супра (арабча суфра, баъзи жойларда супра ҳам дейилади) шарқда, хусусан кўна Турон заминиди рўзгорларда азалдан фойдаланиб келинаётган бўлмидир. Одатда уч-тўрт эчки териси яхши ошланиб ишлов бериб, ундан супра тайёрланади.

Азаллий удумларимизга кўра хонадондаги супра унсиз қолдирилмаган, чунки супрадаги ун-увоғ билан рўзгорнинг ризку баракаси ўлчанади, деб тушунилади. Яна кексаларимизнинг ўқдиришларига, агар супра унсиз қолдирилса рўзгордан кут-барака кўтаришган экан. "Супрасини унсиз қолдирганинг дастурхонини нонсиз қолади" деган пурқимат нақл бежиз айтилмаган. Супрада юмушлар бажариб бўлинган супранинг хайр-баракаси ўзида қолсин деб аёл ун ўзига қаратиб йиғиштириб олган.

Қашқадарё воқиса кишлоқларида қизнинг фотиҳа тўйига кўё томонидан юборилган кунжутган ҳолвалари супрага ейилади. Серфарзанд, бир никоҳли аёл нон-увоғ устида ошпичоқ билан ҳолвани

майдалаб дастурхонга тортади. Кулча устига оз-оздан ҳолва қўйилиб меҳмонларга ҳам улашिलाди. Супрада тушиб қолган ҳолванинг ушоқлари эса турмушларингиз ҳолвадай ширин, бахтларингиз оппоқ, дастурхонингиз доимо тўқин-сочин бўлсин, деган мақсадда бўлажак келин-куёвга едирилади. Қўйин Қашқадарёда "Супра берди" одатига кўра эса келин тушириб келтирилган унинг "олдига чиққан онаси" томонидан супра тўқазилади.

Халқимизда никоҳ тўйидан сўнг ўтказиладиган бет очар маросимига ҳам "Супра солиш" ёки "Супра ёзиш" одати мавжуд. Бу одат айниқса Фарғона областада кенг тарқалган. Бу тадбирда қатнашганлар даврасига супра ёзилади ва бир товоқ ун солинади. Супра атрофида ўтирганлар орасида юзига парда тутган келинчақ ҳам иштирок этади. Қайнота супрадаги ундан бир ҳовуч олиб келиннинг қўлига тўқади. Келин эса унинг супрага тўқади. Ун тўқниш уч марта тасқорланади ва супра йиғиб олинади.

Супра билан боғлиқ удумлар ва расм-русумларнинг узоқ вақт яшаганлигига ва халқимиз ўртасида эъзозланишига ҳам катта ҳосият бор. Худди шу удумларда халқимизнинг ўзига хос миллий, ноёб, жозибали одатлари ва маданияти мужассамланган.

Ибодулла ШОЙМАРДОНОВ.

ОИЛА

30 ЁШДА

Ташкентлик. Турмуш қуриб ажрашган. Ҳозирда ота-онаси билан бирга яшаётган хоним, келишган оқ-кўнгли, росттўй инсон билан оила қуриб, бир умрга бахтли яшашмоқ ниятида. "Оила-306" хатларингизни кутади.

29 ЁШДА

Ташкентлик. Ўрта бўй, хушбичим, савдо соҳасида ишлайдиган, истаралигина жувон 30-35 ёшлардаги (Ташкентлик бўлиши шарт) уйли-жойли, оила учун жонкуяр инсон билан танишиб, мустақкам оила қурмоқчи. "Оила-307" мактубларингизга мунтазир.

"Оила-230" тартиб номеридаги қизимизни яқинда бўлиб ўтган никоҳ тўйлари билан чин дилдан муборакбод этамиз. Оиласи ҳавас қилса арзигудек ибратли бўлишини тилаб қоламиз.

"ОИЛА ВА ЖАМИЯТ" жамоаси.

Х. МИРЗАКАРИМОВ сурати

ДЕРАЗА

ТУТУН ОВЧИСИ

АҚШда чекиш тақикланган жойлар йил сайин кўпаймоқда. Отайо штати Кливленд шаҳрида яшовчи собиқ дастурчи Майкл Клауфман эса чекишга қарши қурол ихтиро этди. Кашфётчининг фикрича смобастер — "тутун овчиси" деб ном олган ушбу ихтиро чекишни тақиклаш ҳақидаги қонунларнинг амал қилишига ёрдам беради.

Қурилмани лифтлар, дам олиш хоналари, касалхоналар, мактаблар ва чекиш тақикланган бошқа жойларга ўрнатиш мумкин. Смокбастер чекувчини сезган заҳоти механик овоз: "сигаретангизни ўчиринг. Бу ерда чекиш мумкин эмас. Саломат бўлинг" мисоли гапирди. Қурилма бир тортим тутунни ҳам илгаб олади.

ХОМЧЎТ

Москва вилоятидаги чўчкачилик фермаларидан бирининг директори хомчўт қилиб ётиб ғаройиб фикрга келди: У ҳозир чўчкаларни сўйиб юборса 3 миллиард рубль бўлади. Агар бу пулни банкка қўйса, фермасидаги ҳамма ишчилар ишласандан туриб ҳозиргисига қараганда икки баробар кўп ҳақ олиб ётишар экан.

ХУДО АСРАСИН

Днепропетровск газеталаридан бирига норуғ йиғитлар келишиб, чакалоқни КамАЗ автомобилга алмашиб хусусида эълон беришмоқчилигини билдиришди. Чакалоқ эса май ойи арафасида туғилар экан. Дарвоқе, чакалоқ фақат КамАЗ машинасигагина алмашилар экан. Норуғ йиғитлар барча ҳужжатларни расмийлаштириб ҳам беражакларини билдиришди.

ПАРИШОНХОТИРЛИК БОИСИ

Ўтган йили Қирғизистонда ўн икки минг нафардан кўпроқ киши бошпуртларини йўқотиб қўйишди. Бу олдинги йилдагига қараганда уч баробар кўп экан. Сабаб? Сабаби, ҳукук посбонларининг фикрича, ҳаётдаги янги шароитлар билан боғлиқ. Айтайлик, киши бошпуртини йўқотиб қўйди, кейин уни тўсатдан "топиб" олди. Қўшимча ҳужжат унга бошқа давлат фуқаролигини олиш, ёки янги корхона очиб, ё бўлмаса яна бир турар жойдан рўйхатдан ўттиш учун имкон беради. Шу туфайли ҳам "паршонхотир" одамлар кўпайиб кетган экан.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

армасин. Самиий турмат билан укандиз ШОКИРЖОН.

Азиз ва меҳрибон онажонини РАЪНО!

Таваллуд айёмингиз муборак. Олхоҳ сизга боқий умр, мустақкам соғлиқ берилсин, фарзандларингиз роҳатики қўришни насиб этсин. Илоҳия юзингиздан шодлик, дастурхонингиздан ҳурмат-барака

Шайхонтоҳур тумани.

Мен ҳам бир гулман чаманзорингда, Лолалар терарман гулзорингдан. Табассум айларман қошиңгда букун, Байрам муборакдир онажонимиз. Азиз онажонингиз ДИЛБАР ШОДМОНОВА!

Сизни туғилган кунингиз билан чин юракдан табриклаймиз. Соғлиқ-саломатлик, дунёларга тенг узоқ умр, тилаймиз. Бахтимизга доимо соғ-омон бўлинг. Фарзандларингиз ДИЛФУЗА, ФЕРУЗА, ИЛХОМЖОН, ИКРОМЖОН, ЭРКИНЖОН, ФАРХОДЖОН.

Сирдарё вилояти, Сайхунбод тумани.

Оиламизнинг қувончи суяқли фарзандимиз НОИЛАХОН!

Сени 2 ёшга тўлишинг ва туғилган кунинг билан чин юракдан табриклаймиз. Илоҳ, бахтинг баркамол, насибани бутун бўлсин. Сени яна кўп яхши тилаклар тилаб, отани ИХТИЁР, онани НАЙИМА. Бухоро вилояти, Жондор тумани.

Азиз жуманазар БЕКНАЗАРОВ!

4 май яхши таваллуд топган кунингиз муносабати билан сизга узоқ умр, хушчақчақкайфият шифокорлик фаолиятингизда янги-янги ютуқлар тилаймиз. Бизнинг бахтимизга доимо соғ-саломат бўлинг. Камолат эҳтиром ила ОИЛА АЪЗОЛАРИНГИЗ.

Ҳурматли СИРОЖИДИН

ФУЗАЙЛИДДИНОВ!

Сизни яқинда 36 баҳорни қаршилашингиз билан салимий қутлаймиз. Метиндек мустақкам соғлиқ, бахт-саодат, узундан-узоқ умр, касб-корингизга барака тилаймиз, деб онангиз, рафиқангиз, қизларингиз ШАҲНОЗА ва ДИЛНОЗА.

Азиз ва қадрдон дўстимиз НУРИДДИНЖОН ИСАЕВ!

Муборак 33 ёшингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Узингизга барака, танингизга мустақкам соғлиқ тилаймиз. Ҳаётда нимаики орзу қилсангиз ҳаммасига тўлатуқис эришингизга тилақдошимиз. ДУСТЛАРИНГИЗ.

Самарқанд вилояти, Нуробод тумани.

Севимли укам УНТБОЙ НАМОЗОВ!

Туғилган кунингиз билан табриклайман. Сизга олам-олам шоду хушрелик, шириндан-ширин ҳаёт, кейинги ишларингиз бароридан келишини тилайман. Оилангизни бахт, қалбингизни муҳаббат зинҳор тарк этмакин.

Ҳурмат билан онангиз ЛАТОФАТ.

Муҳтарам онажонини МОХИРАХОН ва синглини МАДИНАХОН!

Сизларни оилахиз номидан 28 апрель туғилган кунларингиз билан табриклайман. Сизларга чинордек узоқ умр, булоқ сувидек мусаффо ҳаёт тилайман. Сизларни салимий табриклаб қўлувчи, УҚТАМЖОН.

Меҳрибонингиз МАНСУРЖОН!

Сизни 12 май туғилган кунингиз билан

чин дилдан

табриклаймиз. Тан-соғлиқ, тўқис бахт, келуси ишларингизда омад тилаймиз. Сизга катта ҳурмат билан САЙЁРА ва ОНАЖОНИНГИЗ.

Сурхондарё вилояти, Олтинсой тумани, "Хўжайишпоқ" жамоа кўжалиги.

Республика ёшлар иттифоқи мукофоти совриндори, ҳалол ва покиса қалб эгаси севишли шоирингиз МУҲАММАД ЮСУФНИ муборак 40 ёшлари билан табриклаймиз. Машаққатли ижодий ишларига муваффақиятлар ва келуси ҳаётида бахт-саодат тилаймиз.

Кўлаб муҳаббатлари номидан МУҲАММАДКАРИМ ИЎЛДОШЕВ.

Муҳтарам онажонингиз Зулфия ҲАСАНОВА!

Сизни табаррук 64 ёшга тўлишингиз муносабати билан табриклаб бундан кейинги умрингизга доимий қувонч, кексаликнинг лаззатли онарини тилаймиз. Тансиҳатлик ва нурунийлик ҳаётингизнинг улкан ҳажжори бўлсин. Танери Сизга узоқ умр берсин.

Ўғилларингиз, қизларингиз, КЕЛИНЛАРИНГИЗ, ҳамда НЕВАРАЛАРИНГИЗ.

Ташкент шаҳри.

Ўғилчамиз АЗИЗЖОН!

Биз Сени 29 апрель 6 ёшга тўлишингиз муносабати билан чин дилдан салимий қутлаймиз. Болаликнинг энг яхши ширин неъматлари ҳаётингизнинг илди-илдизига кириб борсин. Келажакда иқболингиз баланд, пешонангиз арқироган бўлсин, деб аданг МУРОДЖОН, онанг ДИЛЛОЛА.

Ташкент шаҳри

Хиндистонга ташир буюрган ҳар бир сайёҳ шаҳар кўчаларида илон ўйнатиб ўтирган турли ёшдаги кишиларни учратишлари аниқ. Чунки Хиндистонда сайёҳлар "йогта", "жодугарлик", "илон ўйнатиш" каби томошаларни кўриш ва филда сайр қилиш имкониятига эга.

Илон ўйнатувчилари хиндларда "сапера"лар деб аташади. Уларнинг асосий қабиласи Ражастхон штатида. Илон ўйнатиш, уларни тутиш, заҳарини

Германия телевидениеси, Австриянинг "Э-би-си", Москванинг "ТАСС" агентлиги, Лондоннинг "Дели телеграф" ва яна бир қанча мухбирларнинг визиткалари бор. Мана энди улар қаторига Тошкент радиоси мухбири визиткаси қўшилди, — дея мамнун кулиб қўйди-да, қўшимча қилди: "Минг афсус, Ўзбекистон ҳақида эшитмаган эканман. Тугриси айтсам, тирикчилик. Илонлар бизнинг ризк-рўзимиз бўлибгина қолмай, у биз-

келган экан. Маҳаллий халққа қўшилиб кетмасликлари учун деҳқончилик қилишлари қўймай, бир парча ер ҳам ажратиб берилмаган экан. "Фарзандларимиз ҳам шу иш билан машғул, Аелларимиз фақат уй ишларини қилишади, кир ювиш, бола боқиш. Уларга бошқа жойларда ишлаш, ҳатто хизматкор бўлиш мумкин эмас."

Сухбатдошимни ҳаёт ғамларидан йироқлатиш мақсадида: — Илонларни

заҳоти ҳалок бўлади. Илонлар орасида энг кам учрайдигани "Калтендайч" ҳисобланади. Унинг хидидан бошқа илонлар қочади, чунки биргина хидининг узидан бошқа илонлар ўлиши мумкин.

Илонларни тутиш учун учи айри таёк ва махсус саватчалар бўлади. Агар илон очик жойда учраб қолса омадим келди дегеринг. Агар уясида бўлса, уни безовта қилиб чиқариш керак бўлади. Сапера илон ҳамласини унинг кўзларига қараб билиб олади. Унг қўлидаги учи айри таёк билан илон боши босилгач чап қўл билан думидан ушлаб олинади. Сўнг катта бармоқ билан томоқ ости босилади. Шу ернинг ўзида заҳар тишлари олиниб, илон халтага ўраб саватга солинади. Илон заҳри турли дориворлар тайёрлаш учун "Ол Индия" медицина билим юртига топширилади. Заҳар олиш учун қишлоғимизда илонлар ҳам боқамиз. Сиз йўлда учратган илонлар олдий заҳарсиз илонлар.

Сухбатимиз анчагача давом этди. Хайрлашиш олдида мени анча йиллардан бери ўйлантириб келадиган саволни беришга аҳд қилдим.

— Хиндистоннинг кўп жойларида

"ИЛОНЛАР БИЗНИНГ РИЗК-РЎЗИМИЗ"

олиш касб сифатида авлоддан авлодга ўтиб келади. Ҳар бир илон ўйнатувчи отасини (еки етим бўлса, қабиласидан кимнидир) ўз устози деб билади. Хиндистон бўйлаб сафар чоғида бир нечта илон ўйнатувчилар билан суҳбатда бўлдим. Орангизда энг моҳир илон ўйнатувчи ким, деган саволимга, "Моларбандлик Дурганатх" деб жавоб беришарди. Шу боис мен Дурганатх-сапера билан учрашишга аҳд қилдим.

Дуненинг етти-мўъжизасидан бири саналмиш Тож-Маҳал жойлашган шаҳар — Агра ва Дехли оралиғида Боданпур шаҳарчасига ёндош Моларбанд қишлоғи Хиндистоннинг бошқа қишлоқларидан бир қарашда деярли фарқ қилмайди. Пахса, пас-пас, уйлар, тор-ифлос кўчалардан ўтиб бора эканман, учраган кишиларнинг уст-кийими, бўйинларига осиб олган сандал дарахти ёки ним дарахтидан ياسалган "тасбех" сифат узун-узун шодалари, елкаларидаги сурнай ва саватларини кўриб бир оз ажабландим. Улар маҳаллий халқдан кийинишлари билан ажралиб турарди. Қишлоқда деярли ҳашаматли бино у екта турсин, олдий гишт уй кўринмайди. Умуман олганда қишлоқда 50—60 чоғли уй бор экан. Дурганатх-саперанинг уйини топиш ҳам унча қийин бўлмади. Йўл кўрсатмоқчи бўлган 8—9 ешлардаги боланинг қўлидаги илонни кўриб сесканиб кетдим. У эса, қўнидан яна иккита илон чиқариб "Жаноб, сотиб олмайсизми? Арзон бераман", деди. Йўл-йўлакай учраб турган ҳар хил чиқиндилардан эҳтиёт бўлиб ўтиб бора эканман, болакай: — Кўркманг, бу илонлар эгасиз, безарар! — дея кулиб, хабар етказиш учун илгариллаб кетди.

Олдийгина бир ҳовли, улкан ним дарахти ёнида чиройли безатилган арава, унинг енига хиндча ва инглизча "Дурганатх-сапера" сўзлари илон шаклида ёзилган. Мени 50 ешлардаги Дурганатх-сапера саммий кутиб олди. Жуда камтарона хиндча "лунчи-курта" кийими ўзига ярашиб турарди. Танишганимиздан сўнг, дарахт тагидаги курсларга тақлиф қилар экан "Менда "Би-би-си", "Токио бриткастинг",

нинг дўстимиз, суянчигимиз ҳамдир. Лекин ўзингиз кўриб турибсиз қандай кун кечирмоқдамиз. Қишлоғимизда 500 га яқин одам яшайди.

— Бобуж! Тирикчилик қандай кечади? Қишлоқ аҳли бошқа иш ҳам қиладими?

— Қишлоғимиз аҳли асосан ота-боболардан қолган илон ўйнатиш билан тирикчилик қилиб келади. Нарв борса ойига 700—800 рупий топиш мумкин. Баъзиларга ҳатто 500 рупия ҳам насиб қилмайди. Ҳозирги шароитда бу ҳеч нарса бўлмайди. Фақат чет элларга борган пайтларда бироз кўпроқ ишлаб келиш мумкин. Лекин бундай бахт хамиша ҳам дуч келавермайди. 3—4 ой давомида 50—60 минг ишлаган даврларим ҳам бўлган, лекин харажатлари ҳам кўп бўлади.

Сухбатимиздан маълум бўлдики, охириги 20—21 йил ичнда Дурганатх-сапера Банкок, Сингапур, Гонконг, Тайван, Япония, Жакарта, Германия, Америка ва яна бир нечта мамлакатларда бўлган экан. Биринчи чет эл сафарини у шундай эслайди: "1972 йил эди. Япониядан бир гуруҳ сайёҳлар келишган экан. Улар орасида Япония давлат раҳбарларидан бири бизнинг томошадан мамнун бўлиб, икки кишини Японияга ўз ҳисобидан тақлиф қилди. Ушанда мен укам билан биринчи бор чет элга бордик. Лекин кетиш пайтимизда Хиндистондан илон олиб кетишимизга рухсат бермадилар. Японияга боргач, Гонконгдан илон сотиб олишга мажбур бўлдик. Ҳар томоша пайтида сўсар, каламуш ва типратиканлар жанглирида 6—7та илон ҳалок бўларди. Томошалар жуда яхши ўтганди. Яқинда иккинчи маротаба Японияда бўлиб қайтдим".

Дурганатх-сапера асли ражастхонлик бўлиб, ота-боболари бундан 200 йил муқаддам шу ерларга келиб қолишган экан. Ўша йиллари Жамна дарёси бўйларидаги тўқайзорларда илонлар маҳаллий халқ тирикчилигига путур етказиб, кўп одам қирилиб кета бошлагач, заминдорлар бир неча қабилани Ражастхон қўлларидан шу ерга олиб

қандай тутасизлар? Йўлларда юрган илонлар хавфли эмасми? — дедим.

— Илонларнинг кўриниши одамни кўркитади. Лекин илонлар ҳар хил. Билмаганлар учун барча илон — илон бўлади. Умуман олганда илонларнинг 68 тури мавжуд. Шулардан 9 таси "Нат" наслидан (яъни — Кобра). Тоғли жойларда учрайдиган "Жалебия" номли ва Ражастхон қўлларидида қизил-кўк сиеҳранг илонлар, Жамна дарёси бўйларида учрайдиган "Кобра", Чамбал дара ва адирларида учрайдиган катта илонлар ўта хавфли ҳисобланади. Айниқса Ассам штатида, Коттак шаҳри атрофида учрайдиган 20 фут узунлидаги "Қинг кобра" (яъни кобралар подшоиси) жуда кўрчинчи бўлади. Уларни тутиш жуда қийин бўлади, чунки улар думларини юқори кўтариб туткич бермайдилар. Одатда бундай илонларни 5—6 сапера биргаликда тутишади. Илонлар орасида "Читал" илони жуда хавфли саналади. Уларнинг заҳарли тишлари пастга қараб эгилган бўлади. Илонларнинг энг заҳарлиси "Падамнаг" номли илон бўлиб, у чаққан киши ўша

илонга сажда қилинади. Кўчаларда, уйларда, ҳатто автобусларда ҳайдовчи олдида махсус жой қилиниб илон худоси ҳайкалчаси безатиб қўйилади. Кобра илонининг бош қисми одам қиёфасида бўлади. Бундан ташқари хинд филмларида илоннинг одамга айланиши ёки одамнинг илонга айланиши тасвирланади.

— Албатта бу савол на фақат сизни, балки кўп чет элликларни қизиқтиради, — дейди Дурганатх-сапера. — Ўтган умрим давомида бирон бир илоннинг одам ё аёл қиёфасига кирганини учратмадим. Бўлса бордир, лекин ота-боболаримиз бизга бу ҳақда ҳеч нарса айтмаганлар... Яна нима ҳам дейиш мумкин, Хиндистон — бу Хиндистон-да! Энди илонлар худоси "Награж"га келсак, албатта ибодат қиламиз. Ҳар йили июл-август ойларида "Нагпанчви" бутун Хиндистонда нишонланади. Шу кун бутун хиндлар "Награж"га ибодат қиладилар. Ибодат турли жойда турлича қилинади ва турли маросим шаклида нишонланади.

Аҳмаджон ҚОСИМ, Деҳли

А. САПАРМАТОВ сурати

АҚЛ ЁШДА ЭМАС

Йўлакда велосипеднинг эски гилдираги гилдиракни жойига қўйиб, йўлида давом эттарди. Дастлаб шу ердан ўтаётган кексарок ди.

киши унга эътиборини қаратди. Энгашиб Йўлакдан одамлар ўтиб турарди. Мана 10 гилдиракни олди. Узоқ айлантириб кўрди. яшарлар бир бола ҳам, мактабдан Чамаси, бунн таъмирлаб, фойдаланса қайтаетибди чоги, ўтаетиб гилдиракка бўладими, йўқми, дея бош қотирди. қизиксинди. У ер-бу ерини кўрган бўлди-да, Симларини тортиб кўрди, чертиб кўрди, кўтариб олди. Йў-ўқ, уйига олиб кетмади, кейин бош чайқади. Кўриниб турибдики, йўлакдан сал нарироқда ахлат уюми бор гилдирак унинг хафсаласини пир қилди. экан, гилдиракни ўша ерга обориб ташлади.

Фойдаланишдан умид қилмаса ҳам бўлади. У Билдики, гилдирак бутунлай яроқсиз экан.

Икром ИСКАНДАР

Жумхуриятимизнинг ҳар бир нуктаси узра кўрсатгач, турли жабҳаларда катта ўзгаришлар бошланди. Хусусан, спорт соҳасидаги кўрилатган тадбирлар, қилинган ишлар кўлами ҳам бунинг тасдиқлайди. Турли чет эл фуқароларининг таъкидлашча пойтахтимиз йирик спорт мусобақалари ўчоғига айланиб бормоқда. Бу қувончли ҳол, албатта. Узоққа бормаёлик. Мана кечагина 11-19 апрел кунлари Тошкентда футбол бўйича Марказий Осиё мамлакатлари ўртасида йирик халқаро турнир бўлиб ўтди. Бу турнир жаҳон футбол усталарининг, ишқибозларининг эътиборига молик бўлди. Турнирда Ўзбекистон терма жамоаси эришган ютуқлардан кўриниб турибдики, мамлакатимизда спортта яхши кўз билан қаралмоқда.

Май ойининг охирида Тошкентда яна бир йирик турнир ўтказиш режалаштирилган. Бу вақт, жаҳоннинг энг кучли теннисчилари мамлакатимиз пойтахти кортларида, «Президент кубоги» соврини учун ўзаро беллашадилар. Турнирни аъло даражада ўтказиш учун ҳозир пухта тайергарлик ишлари олиб боришмоқда. Янги спорт иншоотлари қуриляпти, умуман спортчиларга лозим бўлган шарт-шароитларни яратиб беришга эътибор қаратиляпти. Айни вақтда Ўзбекистон теннисчилари ҳам турнирда юқори ўринларни олиш иштиёқида қизгин тайерланишмоқда. Улардан мамлакатимиз спорт ишқибозларининг умиди катта.

Бундай йирик турнирлар нафақат Тошкентда, вилоятларимизда ҳам кўпалаб уюштирилмоқда. Шулардан бири ҳақида

суҳбатлашсак. Самарқандда спортнинг автопойга тури бўйича Марказий Осиё дўстлик учрашувлари ўтказиш одат тусига кириб қолган. Бу мусобақа ҳар йили 1 июн — Бутунжаҳон бодлар кунига бағишлаб, байрам арафасида ўтказилади. Шу соҳада иш олиб борилаётган «Бўрон» хўжалик хисобидидаги техник спорт клуби раҳбари Саиджалил ИБДУЛЛАЕВ билан қилган суҳбатимиз ҳам шу мавзуда бўлди.

— Саиджалил ака, автопойга бўйича турнир мамлакатимизда биринчи марта қачон бўлган?

— Дастлаб, 1988 йилда «Тошобластан» қошида, жумхуриятимиз ҳудудида биринчи автопойга бўлиб ўтганди. У вақтда, собиқ СССРнинг турли жойларидан спортчилар келиб қатнашишган. Қизиқувчан ва иш-

турнир ўтказилиб келинади.

— Сир эмаски, бирор мусобақани ўтказиш осонлиқча кечмайди. Айниқса, моддий томондан чиқим талаб қилади. Бу сизларни, яъни ўша мусобақаларни уюштиратганларни қийнаб қўймаётими?

— Ҳомийларимиз бор. Тушунган одамлар кўп. Жумхурият Болалар жамғармасининг «ЧИНОР» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси биринчи йилдан бу мусобақани ўтказиш ҳомийлигини олиб, катта ҳиммат кўрсатди. Бирлашма раҳбари Зокир ака Убайдуллаев ҳақиқий жонқуяр, инсон. Давлатимиз раънақи учун кўп хизмат қилиб келяпти. Ҳар доим мусобақага тайергарлик ишларида шахсан иштирок этади. Ҳар қанча ердан керак бўлса аямайди. Бу йил май ойининг поенида, 27-30 май кунлари бўладиган турнирда ҳам

тракторидан «тушмаган». 1992-93 йилларда Самарқандда Марказий Осиё автоспортчилари ўртасида ўтказилган мусобақаларда қатнашиб, биринчи ўринни эгаллаган. Дастлаб, мотопойга, сўнгра автопойга бўйича спорт устаси унвонларига эришган. Бу йили мусобақаларда ўгли Элмар (18 ёшда) қатнашмоқчи.

Саиджалил ака, айни кунда жумхурият Болалар жамғармаси қошида «картинк», матоспорт секцияларини очиш тараддудида юрибди. Орузси: барча «улов» мингилларнинг ҳайдовчилик маҳорати юқори даражада бўлса, Ўзбекистон автоспорти жаҳон миқёсида ўз шухратини топса... «Спорт, айнан автоспорт одамни тасодифларга руҳан, ҳам жисмонан тайерлайди, — дейди Саиджалил ака. — Масалан, елиб кетаётган машина бирон

ДИККАТ, АВТОПОЙГА!

билармон инсон, техника фанлари номзоди Садриддин ака Раҳматуллаевнинг ташаббуси, қолаверса сазъ-ҳаракатлари туфайли шу иш амалга ошувди. Шундай бери ҳар йили бундай

«ЧИНОР» ҳомийлик қилаёпти.

— Мусобақа учун энг қўлай жой қаер? Ёки қай тармақимизда?

— Йўғ-е, нега? Самарқандда, «Чўпонота» ҳудудида яхши пойга йўл бор. Ҳар йили ўша ерда ўтаёпти. Бу йил ҳам «Чўпонота»да бўлади. Ҳозир у ерда мусобақага тайергарлик ишлари олиб бориляпти. Ўзим ҳам бориб ҳабар олиб турибман. Тайергарлик ишларида Самарқанд вилояти ҳокимлигининг ҳам хиссаси катта бўлаётир.

— Мусобақада қанча автомобил иштирок этади?

— 100 чоғли...

— Қанақа маркада?

— Ҳар хил. Ҳатто юк машиналариям. Автомобилларнинг тўпланишига қараб, юк машиналар алоҳида, «Волга»лар ёки «Жигули»лар алоҳида стартага қўйилади.

— Автопойгалар дастлаб ўтказилганидан сўнг, бу нарсга оммавийлашиб кетди ми ё тор доирада қолди ми?

— Кутганимиздек, жуда оммавийлашиб кетди. Томошаларга тумонат одам йиғилаёпти. Ҳозир ишқибозлар шунақа кўпки... Ҳамма, навбатдаги мусобақани кўриш учун илтиқ бўлиб юрибди. Қолаверса, биздан ташқари ҳам, бу мусобақани уюштиратганлар анчагина. Масалан, «ОЛИМП» — Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси, Самарқанддаги «Самарқандийўловчиган» корхонаси каби йирик ташкилотлар ҳам автопойгалар уюштирмоқда. Жиззахда ҳам шундай мусобақалар бўлиб ўтди.

Булардан ташқари, автопойганинг яна бир тури — автораллилар ҳам оммавийлашиб бораётгани бизни қувонтиради. Автораллида белгиланган маршрут бўйича узоқ масофаларга старт берилади. 7-8 май кунлари Тошкентда авторалли ўтказишни ҳам мўлжаллаганмиз. Худо хоҳласа буюм зўр томоша, ҳам ажойиб мусобақа бўлади. Умуман олганда, автоспортнинг келажаги порлоқ.

— Самарқандда бўладиган бў йилиги турнирда қимлар қатнашади?

— Турнирда маълум босқичдан ўтган, юқори малакали ҳайдовчилар қатнашади. Марказий Осиё давлатларидан спортчилар келишади. Яхши совринларимиз бор. Қанакалиги ҳозирча «сир».

Юртимиздан 8 кишилик терма жамоа қатнашади. Ўзбекистон йигитларининг от минишга ажирлигини, заваддолигини дунё биледи. Бугунги йигитларимиз замонавий «улов»да ҳам донг таратишига ишонаман.

Энди икки оғиз суҳбатдошим Саиджалил ака ҳақида. Саиджалил ИБДУЛЛАЕВ — 43 ёшда. Қувноқ, самимий ва яна ошналарининг таъбири билан айтсак «юраги икки»-манд одам. Бир ўғли, бир қизи бор. 24 йиллик ҳайдовчилик иш тажрибасига эга. Техниканинг «пирани» бўлиб кетган. Машинанинг овозини эшитиб, унинг қаери носолигини тўғри аниқлаб бера олади. Ўзининг айтувчи, болалигида отасининг

кўнгилсиз тасодифга дуч келиб қолиши мумкин. Айтиб бўлмайди-да. Айниқса, ҳамиша гажжум шаҳар кўчаларида бундай тасодифлар кўп учрайди. Ҳайдовчиларни шошириб қўяди. Шундай пайларда унинг нечоғли малакали эканлиги сезилади».

Суҳбат асносида, Саиджалил ака амалга ошириш қийин бўлаётган бир орузси ҳақида ҳам қуйилиб гапириб қолди: «Биласизми, ривожланган чет мамлакатларда автоспорт ишқибозлари учун алоҳида автопойга ўйингоҳлари бор. Чирчиқда ана шундай, жаҳон талабларига жавоб берадиган 10 минг томошабин сийгадиган авто ва мотопойга майдони қурмоқчи эдик. Бутун хужжатлар жамланди. Бу ишга жуда қаттиқ берилибман. Турсам ҳам, етсам ҳам ўйлаганим шу бўлиб қолди. Меъмор ҳам, эколог ҳам бўлиб кетдим. Озрок тўсқинликлар бор-да, ҳалиям.

Қанийди, шундай автопойга ўтказиладиган махсус ўйингоҳимиз бўлса. Авто спортчиларимиз Ўзбекистон шухратини дунёга таратар эди».

У кишидан ўзи башкараётган «Бўрон» хўжалик хисобидидаги техник спорт клуби ҳақида ҳам кенгрок тушунча бериб ўтишни сўрадим.

— «Бўрон» — автопойга Ўзбекистонда биринчи бор ўтказилган вақтда, 1988 йилда ташкил этилган эди. Ҳозир клубимиз тўлиқ оёққа туриб олган. Жамоамизда спорт устаси унвонига эга бўлган йигитлар меҳнат қилишади. «Қўли тул», тажрибали одамлар бари. Мана, яқинда биттаси, умуман яроқсизга чиққан эски машинани шунақа таъмирладики, янгидан қолишмайди.

— Клуб яна қанақа ишлар билан шуғулланади?

— Жойларда, автокорхоналарда «энг яхши ҳайдовчи» танловларини ўтказамиз. Танловдан ўтганлар туман миқёсидаги танловда қатнашадилар. Сўнгра вилоят бўйича бўлади. Шу тарика уларни ўз тажрибаларини тинимсиз оширишга қизиқтиради. Танловда ҳайдовчиларнинг бузилган машинани таъмирлай олиш-олмаслиги, нечоғли тежамкорлиги, масалан, бир литр бензин билан қим узоқрок масофага бора олади ва ҳоказо хислатлари аниқланади.

— Ишга ҳалал бераётган муаммолар ҳам борми?

— Техникларимиз талаб даражасида эмас. Қолаверса четта чиқиш қийин бўлаяпти. Хориждан мусобақаларга қатнашганимизни сўраб кўпалаб тақлифномалар келади. Шундай вақтлар қўлимиз қисқалик қилиб йигитларимизни жўнатолмаяптимиз. Мусобақалар қўшни жумхуриятларда бўлсагина қатнашамиз. Даста дароз ҳомийлардан кўпроқ бўлсаки, Ўзбекистон автомобилчиларининг дунёга танилишида ердан берса. Ишончимиз қомил, ўз навбатида спортчиларимиз Ўзбекистон донгини дунёга таратади.

Икром ИСКАНДАР

Х. САЙИДОВ сурати

БОЙҚУШНИНГ ЖАСОРАТИ

Бобомлар тоғда ўтиришарди. Мен уларга ердан бергани бориб турардим. Ёз кунларининг бирида, яна тоққа, бобом ёнига бордим. Бобом беда ўраётган эканлар. Мен ҳам ўримга киришиб кетдим. Бедазордан сал нарида катта жарлик бор эди. Шу жарга чумчуқлар, майналар ин қурганилигини билардим. Бир вақт қушлар безовта бўлиб қолишди. Улар борган сайин кўпайиб боришарди. Айримлари мен томонга ҳам учиб қайтиб кетишарди. Бу ҳолга аввал парво қилмадим. Сўнгра, қизиқиб жарни кузата бошладим. Бирдан кўзим кетмон дастасидек йўғонлиқдаги илонга тушди. Авваллари ҳеч бундай баҳайбат илонни кўрмаган эдим. Кўрқиб кетдим. Тура солиб ўроқни қўлимга олдим, орқага тисарилдим. Илон эса

борган сайин илларга яқинлашарди. Қушларнинг фиғони кўкка чиққан. Шу пайт қаердандир бир нечта чумчуқ билан бир бойқуш етиб келди. Кела солиб овозсиз илонга яқинлашди. Тепдими, чўқидими, сезмай қолдим. Лекин не кўз билан кўрайки, шундай баҳайбат илон бир ҳамлага дош беролмай жардан қулаб тушиб ерда жонсиз ётарди. Қушларнинг овози босилди. «Ёв қочса — ботир кўпаяди» деганларидек, дадиллашиб илонга яқинлашдим. Илоннинг икки кўзи буткул жойида йўқ эди... Шу пайтгача бойқушни ёмон қуш деб, эшитиб келардим. Бу воқеадан сўнг, ёмоннинг ҳам яхши томони бор, деган сўзларга ишондим.

Шокир ҚУЧҚОРОВ

(Боши ўтган сонларда)

433-қисм

...Хаел деганлари қизиқ нарсада, нухтасини олиб қўйсанг, ўтлаб кетаверади. Мен ҳам шу хаеллар билан тонг отганини билмай қолбман. Ўзи бутун ЗАГСга бориб ариза топиришимиз керак. Ҳа демай қассоб келиб қолади. Ҳали ҳеч нарсам тайер эмас.

Апил-тапил чой қўйдим. Чой қайнагунча қўйлагимни давомладим, сочимни турмакларим, уйни тартибга солдим... Соатга қарасам, ваъдалашган дақиқалар ўтиб борапти, қассобдан дарак йўқ. Епирай, яна? Йўқ!..

Юрагим така-шук бўлиб, ваҳима босди. Калламини бўлар-

“Ажрашган бўлсангиз, судга бориб, мана бу муҳрни бекор қилиб келинг. Ана ундан кейин...”

“Олти ой эр билан хотин бирга яшамаса, ўртадаги никоҳ автоматический, ўзидан-ўзи ўчади”, деди қассоб гапга араллашиб.

“Сиз, мулла йигит, автоматический демасдан, ишни бошини тутинг”, деди опа туршак табассум билан. — Сиз эркаклар автоматическийни ҳўб ўрганиб олгансизлар?..

436-қисм

...Хафсаламиз пир бўлди. “Бахт уйи”дан чиқиб, тўғри “Халқ суди”га бордик. Бу ерда ҳам бир опа савлат тўкиб ўтирибди. Ишнинг ҳадисини ҳўб олган эканми,

“Аҳволи жуда ёмон. — деди беморнинг касаллик варақасини кўрсатиб. — Ўпкаси шамоллаган, жигари қуриган, буйрак фаолияти суст, ошқозони яллирланган, юраги сиқилади, ўт пуфагида тош бор...”

“Аллақачон ўлган экан, нега қийнаб ўтирибсизлар уни?” деди қассоб.

“Аския қилманг, — деди бош врач жиддий. — Биров ўламан деса, сиз куласиз. Асабга тегадиган унақа гаплар айтилмайди!”

“Мен беморнинг собиқ аелиман, — дедим ҳижолат тортиб. — Ажрашмоқчиман! Мен шундоқ розиликларини оламанд, чиқаман”.

“Ву что, синглим? — деди

Борган сари билагимни маҳкамроқ сиқа бошлаган бош врачнинг қўлларини оҳиста суриб ташлади.

“Мен қиз бола эмасман, ешим элликка яқинлашиб борпти”, дедим.

Бош врач ўзини йўқотиб қўйди. “Ишонарман! — деди у ажабланиб. — Сизни ўн саккиз еш-ли қизча деб ўтирибман! Буни қаранг, тенгдош эканмиз-ку! Сиз унинг зардасига парво қилманг, садқан кўз ешингиз кетсин! Агар, дурак бўлмаганида сизни ташлаб кетармиди? Унутинг унақа бевафоларни! Мана, мен сизни ишингизни тезлаштириб бераман! Ўзим олиб кираман ўша собиқ эрингизнинг олдида, эрингизни

сўраганидай бўлди: “Тўртинчи... адо қилди!” деди пичирлаб. Гаплати бўлиб кетдим. “Хотиндан қўйибди-да”, деб ўйладим ичимда. Раҳимим келиб кетди. Қўлларини кафтларим орасига олсам, ўликниқидек совуқ.

“Нимага келинг?” деди у ҳолсизгина.

Мақсадимни айтмоқчи бўлган эдим, бирдан фикримдан қайтдим. “Ҳозир айтсам, ҳозир ўлади, — деб ўйладим. — Унга ҳозир руҳий мадад керак!”

“Бу гапни айтманг, аҳволи ёмонлашади”, деб турган бош врач: “Айтинг, мақсадингизни, ҳозир мавруди, кейин кеч бўлади!” деб бошимни устига келиб олиб, ҳоли-жонимга қўймайди...

442-қисм

...Бемор узоқ йўталганидан юзлари кўкариб кетди. Йўтали тўхтагач, яна пичирлади: “Менга қайтайб тегасанми?”

“Нимангизга тегаман? Адойи тамом бўлибсиз-ку!” дедим. Бу гапни айтишга айтдим-ку, яна айтганимга пушаймон эдим. “Авал тузалиб чикинг, тегинг-тегмаслик очиб кетмас”, дедим.

Бечора еш боладек хурсанд бўлиб кетди...

Тез-тез келиб, хабар олиб туришимни айтиб жўнаб кетдим. Кетар чоғимда, бош врач ана анча хушомадлар қилди. Гап орасида, мен унга екиб қолганимни, илмий иш билан бўлиб ҳалигача уйланишга вақт тополмаганини кистириб ўтди. У тинимай валдиравяптию, меннинг хаелим бошқа томонда: “Қассоб билан қандай яратсам экан? Олдига борсам, “Ялиниб келди”, деган таъналар остида қолиб кетаманми? Бормасам...”

443-қисм

Ялининг билан-о, епингга бормасман!

Ҳоҳ-х-х, епингга бормасман... (Давоми бор)

ШУНЧАКИ МАРИЯ

бўлмас хунук ўйлар қўлгаб олди. Бунақа можаролардан зада бўлганман-да, биламан шу ишларни охири нима билан туғашини. Яна шайтонга ҳай бераман...

Туф-туф-эй, ана кўча эшиги тақиллади. Икки марта даттиқ, бир марта секин, жами уч марта тақиллади. Бу ўша...

434-қисм

...Айтдим-ку сизга, “бу ўша” деб. Тўғриси, қассобни кўриб, ажабланиб кетдим. Вой-буй, ҳай-ҳуй! Қассоб ўлтур, кийиниб қўйса министрининг ўзи бўлиб кетаркан-ку! Корнинг ўзи битта министр.

“Ҳалигача кийинмай ўтирибсизми?” деди у, салом йўқ, алик йўқ. — Бўлинг тезроқ, таксичини зўрга кўчдиришман!”

Тапур-тапур кийиндим. Чиройли бўлганидан кейин пардоз-андозга унча вақт кетмайди. Битта лаб бўш бўлса, йўлда ҳам бўш кетаверсан киши...

Бир олам қувонч билан “Бахт уйи”га етиб бордик. Ҳаёт қизиқ-да ўзи. Тақдирнинг олдиндан қозога туширилиб, исми-фамилиянгга жой қолдиришган. Сен ениб севдингми, тутаб севдингми барибир, олдиндан тақдиринг битилган қозғ беришади... ЗАГСда шуку гадо баробар!

Берган қозога исми-фамилиямизни езиб, ўша ерда ўтирган опага бердик. Опа, қозғ билан хужжатларимизни солиштириди ва кескин тарзда: “Бўлмайди!” деди қозғонни гижимлаб. — Келин болани эрлари бор экан-ку?...

435-қисм

...Сафо қассоб менга қаради. Мен эса довларб қолдим.

“Қанақасига?” дедим опага қараб.

“Хужжатингизга қаранг! — деди опа. — Аввали эрингиз билан никоҳингиз бор экан-ку!”

“Биз ажрашганимиз”.

бизни кўра солиб, “ажрашмоқчимизсизлар?” деди.

“Йўқ, турмуш қурмоқчимиз!” дедик бараварига. Опа кулди.

“Бу ер сизга никоҳ ўқийдиган жой эмас, ажраштирадиган жой! Сизлар...”

Биз вазиятни тушунтирдик.

“Унда ариза езинг, — деди опа менга. — Олти ойдан кейин ажрасасизлар”.

“Олти ойдан кейин? дедим. Опа бўлса, “Олти ой бир-бирларингизни синанглар, зора ярашиб кетсаларинг! Биз шунақа, сурок берамиз”.

“Ахир ажрашганимизга йигирма йил бўлган, дедим-ку! Йигирма йилда ярашмаган, олти ойда ярашадими?”

“Унда, собиқ эрингиздан битта ариза олиб келинг, ишингиз тезлашади”...

437-қисм

...“Халқ суди”дан чиқиб, собиқ эримниқига қараб йўл олдик... Эшикни қошу кўзи бўялган, лаблари дўрдик, патила соч, семиз аёл очди”.

“Хуттиев Соқижон керак эдилар, — дедим синолик билан. — Мен у кишининг биринчи аёллари бўламан”.

“Ҳим-м, — деди у қўлини белига тираб. — Сен биринчи бўлсанг, мен тўртинчиман! Нима ишинг бор?”

“Ажрашмоқчиман!” дедим. У бўлса ишшайди.

“Сабр қилсанг, ҳаммамиз ундан ажраламиз!” деди. Мен тушунмадим. “Касалхонада етибди, уларман бўлиб, — деди у қўл силтаб. — Яқинда ер юзида яна битта хотинбоз камайса ажаб эмас!”

Биз “тўртинчи” билан пачақилашиб ўтирмадик-да, касалхонани манзилини сўраб, йўлга тушдик...

438-қисм

...Аввалига бош врач бизларни беморнинг олдида киритмади.

врач. — И так бу гапни айтиб бўлмайди. Беморни ажалидан бурун ўлдириб қўясиз-ку! Ҳозир бу гапни айтиш фурсати эмас!”

“Қачон фурсат келади? Яна қанча кутаман? дедим...”

439-қисм

...“Вақтида шу ишни қонуний қилиб қўйганингизда, бу ташвишлар йўқ эди, — деб гўлдиради қассоб. — Энди, бунини тузалишни кутамиз. Ҳали бу ҳам ажалидан бир кун...”

“Эй, нафасингизни ел кўтарсин, — дедим қассобни жеркиб. — Бировга ўлим тилагунча, ўзингизга умр тиланг, хўшми? Оз бўлса ҳам унга ичим қуяди. Яхшимиз, ёмонимиз, қизимнинг отаси шу!”

“Ичингиз қуйса, ҳали ҳам уни севаркансиз-да? — деди қассоб менга зарда қилиб. — Мен дурак...”

Бегоналар олдида ер ерилмади ерга кириб кетмадим.

“Сизни ким дурак, деди? Дурак бўлсангиз мен сизни ссваримдими?”

“Гапни айлантирманг, сиз ҳали ҳам уни севасиз!” деди қассоб ва қўл силтаб эшикдан чиқиб кетди.

Мен бўлсам...

440-қисм

...унинг орқасидан: “Сафо ака, Сафо ака!” деб қолавердим. У бўлса номига ҳам қайрилиб қарамди. Ўтириб олиб хўнг-хўнг йиғладим. “Шўрпешона эканман” деб тақдиримни қардим. Бош врач менга далда берган бўлди.

“Бўлажак эрингизми у? — деди елкамдан тутиб. — Хафа бўлманг, ҳали сиздан кечирим сўрайди. Пушаймонлар ебди. Сиздай қизни хафа қилган одам кўр бўлади. Қўйинг, йиғламанг!”

Бош муҳаррир:

Абдуҳошим ИРИСБОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ, Жуманазар БЕННАЗАР,
Дадаҳон ЕҚУБОВ, Фарҳод РЎЗИЕВ,
Муҳаббат ИБОДОВА, Ҳалим САЙИД
(бош муҳаррир уринбосари), Ботир
ЭРНАЗАР (масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Зокр УБАЙДУЛЛАЕВ, Рўзимат САФОВ,

Абсамом УСАНОВ, Абдумуталлиб РИЗОКУЛОВ,

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Болалар
жамғармаси.

Газетамиз ҳомийси Ўзбекистон Республикаси Болалар
жамғармасининг “Чинор” илмий ишлаб чиқариш
бирлашмаси.

Таҳририят кенгаз катларга езма жавоб қайтармайд. Шунингдек,
фуқаролар билан ташкилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилмайди.
Газетамиздан олнинг маълумотлар “Оила ва жамият”дан деб
қўрсатилиши шарт.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:

708029, Мустақиллик майдони, 1-бино.

Телефон: 39-43-93

Нормурод МУСОМОВ навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64634

Рўйхатга олинш №33

Буюртма №Г-867. 35184 нусхада чоп этил-
ди. Офсет усулида босилди. Формати А-3,
ҳажми, 2 босма табоқ.

1 2 3 4 5 6